JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Pedagogická fakulta
Katedra anglistiky

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Vít Žižka
Název bakalářské práce: Lexical stress variability in English
Variabilita anglického slovního přízvuku
Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Vladislav Smolka, Ph.D.
Oponent bakalářské práce: Mgr. Jaroslav Emmer

I. Cíl práce a jeho naplnění:

1. Cíl práce byl stanoven a naplněn v souladu s tématem
2. Cíl práce byl naplněn s drobnými nedostatky
3. Cíl práce byl adekvátní, ale jen částečně naplněný
4. Stanovený cíl nebyl naplněn

II. Struktura práce:

1. Logická, jasná a přehledná
2. Přiměřená
3. Uspokojivá
4. Nevhodná

III. Práce s literaturou:

1. Výborná: zvoleny a použity vhodné prameny v patřičném rozsahu, přesná práce s citacemi, kritická analýza zdrojů
2. Velmi dobrá práce s adekvátními prameny v patřičném rozsahu
3. Průměrná práce s literaturou
4. Slabá, chybná nebo nedostačující

IV. Formální stránka:

1. Odpovídá všem stanoveným požadavkům
2. Obsahuje drobné formální chyby
3. Nesplňuje některé zásadní požadavky
4. Nesplňuje většinu stanovených požadavků

V. Jazyková úroveň práce:

1. Výborná
2. Velmi dobrá
3. Dobrá
4. Podprůměrná

VI. Náročnost zpracování tématu:

1. Velmi vysoká
2. Vysoká
3. Střední
4. Nízká

Vyjádření oponenta bakalářské práce:

Anglicky psaná bakalářská práce s názvem *Lexical stress variability in English* se zabývá slovy, která mohou být vyslovována dvěma (a více) různými způsoby, a to především z hlediska pozice přízvuku a s tím spojenou redukcí nepřízvučných slabik. Pozice přízvuku v angličtině je už ve své podstatě problematickou oblastí pro české mluvčí, jelikož čeština přízvuk umisťuje téměř výhradně na první slabiku slova či slovního spojení, zatímco v angličtině se přízvuk může objevit na jakékoli slabice. To neznamená, že by neexistovaly tendence, podle nichž bychom mohli pozici přízvuku předvídat, nicméně tyto tendence jsou poměrně komplexní záležitostí, na jejichž pochopení není běžný český mluvčí z mateřštiny dobře připraven.

V úvodní teoretické části se autor věnuje vymezení termínu přízvuk a popisuje aspekty výslovnosti, které vnímáme jako způsob kladení důrazu; hlasitost, nasazení, kvalitu a kvantitu. Autor správně uvádí, že tyto dílčí faktory nelze izolovat, neboť se navzájem ovlivňují, a je to právě jejich kombinace, která zapříčiňuje výslednou význačnost (*prominence*), již vnímáme jako přízvuk. Autor následně v krátkosti komentuje různé úrovně přízvuku (primární a sekundární), které jsou relevantní zejména pro slova trojslabičná a delší.

V další části se autor věnuje faktorům ovlivňujícím pozici přízvuku, především tedy počtu slabik, morfologické stavbě slova a slovnědruhové kategorii. Jak je patrné i z autorova popisu, mezi dvojslabičnými a trojslabičnými slovy lze pozorovat určité tendence, které kolísají pouze ve výjimečných případech. I proto již byla tato slova mnohokrát popsána a jsou vhodnými kandidáty pro teoretické úvahy. U slov komplexních, zejména pak u slov s více než třemi slabikami, je situace poněkud obtížnější, jelikož se zvyšuje počet ovlivňujících faktorů, a snaha abstrahovat nějaká obecná pravidla se již nejeví jako produktivní.

Autor se dále věnuje popisu dvou hlavních důvodů, z nichž dochází k variaci umisťování slovního přízvuku. Zejména odlišné názory mluvčích jazyka pak způsobují, že existuje dvojí způsob výslovnosti téhož slova, aniž by došlo ke změně významu. Tyto varianty mohou být důsledkem hned několika faktorů: region (RP, GA), sociální vrstva, věk aj. Následuje popis nejčastějších vlastností kolísajících slov; relativně nízká frekvence užívání, vyšší počet slabik a vlastní jména. Autor také komentuje pozorovatelné tendence ve dvou hlavních variantách angličtiny, tedy RP (Received Pronunciation) a GA (General American). Zajímavým poznatkem pak je, že v GA je častější zachovávat původní výslovnost francouzských slov, zatímco v RP jsou tato slova mnohem více domestikována. Obecně to bývá GA, ve které se i historicky objevují tendence jazyk (a výslovnost) zjednodušovat. Možná škoda, že se autor více nevěnoval tématu kapitoly *Perception of prefix – root – suffix*, jelikož se jedná o velmi zajímavý aspekt výslovnosti, který obecně zásadně ovlivňuje pozici přízvuku.

V praktické části autor popisuje způsob sběru dat a následně prezentuje seznam slov, která kolísají. U některých slov uvádí také výsledky dotazníku (převzaté z Longman

pronunciation dictionary). Jak sám autor také zmiňuje, některá slova kolísají i v rámci jedné varianty a v důsledku kontaktu jednotlivých variant v době internetu a moderních technologií dochází v poměrně krátké době k mnoha změnám. S tím souvisí také má výtka, která se týká užité literatury pro tuto práci. V zásadě se autor nedopustil žádného prohřešku, nicméně jeho téma se týká slov s kolísající výslovností, a mnoho rozdílů mezi RP a GA se každým rokem vytrácí. I z toho důvodu jsou starší zdroje (1982, 1983, 1991) věnující se výslovnosti čím dál méně relevantní, a zatímco takové zdroje lze používat k obecně platným pravidlům výslovnosti v rámci jednotlivých variant, dnes už téměř neobstojí v konfrontaci se současným stavem. Nabádal bych tedy k opatrnosti při vyvozování závěrů na základě srovnání, která jsou starší někdy i více než 25 let. Autora bych chtěl ale také pochválit za práci, kterou věnoval sběru dat a jejich prezentaci, jelikož se jedná o nesnadný a časově náročný proces.

Po formální stránce je práce psána kultivovanou spisovnou angličtinou, autor se však dopouští několika prohřešků, které zbytečně kazí celkový dojem z práce. V první řadě je text práce zarovnán vlevo, nikoli do bloku, jak je obecně zvykem. Dalším poměrně hrubou chybou je pravopis ve slově *pronunciation*, které autor na mnoha místech píše **pronuntiation* či dokonce **pronountiation* (str.7,24) – i vzhledem k tématu se jedná o nepříjemnou chybu. V práci se také objevuje několik překlepů, např. **numer (str.7), *approprieate (str.19), *prefrences (str.24), *vurnable (str.54), *propertly (str.54), *Unfortunatelly.* Hojně užívané zkratky *e.g.* a *i.e.* autor napříč celou prací píše chybně s mezerou.

Tato práce splňuje požadavky kladené na tento typ prací, a proto ji doporučuji k ústní obhajobě.

Navrhované hodnocení: **v e l m i d o b ř e**

Otázky k obhajobě

1. Which pronunciation variant do you consider generally easier for Czech speakers and why?
2. On page 10 you write that *we should learn the essential tendencies concerning stress placement*. How would you summarise these tendencies?
3. You briefly mention the difference between Germanic and Romance languages in terms of stress placement (page 10). Could you elaborate a bit more on how these two language families approach stress placement?

Podpis oponenta bakalářské práce:

Datum: 21. 8. 2019